

ОРГАНІЗАЦІЙНА ОСНОВА СТАБІЛІЗАЦІЇ ГАЛУЗІ СВИНАРСТВА В УМОВАХ МИКОЛАЇВСЬКОЇ ОБЛАСТІ

І.Т. Кіщак,

І.В. Наконечний

Серед першочергових напрямів прискороного нарощування обсягів виробництва м'ясних ресурсів пріоритетне значення набуває високоінтенсивне свинарство. Вступаючи в новий етап суспільного розвитку, в області, як і в цілому по Україні, не було готової, пристосованої до національних умов і особливостей теорії ведення свинарства на "рейках" ринкових відносин [1]. В той-же час практика функціонування галузі в період реформування АПК створила надійну базу та заклала фундамент для теоретичного обґрунтування економіко-правових чинників, покликаних забезпечити стабілізацію цієї галузі.

В частині здійснення правового регулювання відносин в галузі тваринництва, збереження інтересів держави та посилення державного впливу на стабілізаційні процеси прийнято Закон України "Про племінну справу у тваринництві" (1999), яким визначено загальні правові, економічні та організаційні основи племінної справи у тваринництві. При цьому передбачено часткове дотування товаровиробника та збереження прибутків господарств, одержаних від виробництва м'ясопродуктів. Відповідно до Закону України "Про податок на додану вартість" (1999) до 1 січня 2004 року сума податку на додану вартість, що повинна сплачуватися до бюджету переробними підприємствами усіх форм власності за реалізовані ними м'ясо та м'ясопродукти, у повному обсязі спрямовується виключно для виплати дотацій сільськогосподарським товаровиробникам за продане ними переробним підприємствам м'ясо (у живій вазі). Сума податку на додану вартість, що підлягає оплаті до бюджету сільськогосподарськими підприємствами усіх форм власності за реалізовані ними м'ясопродукти, вироблені у власних переробних цехах, повністю залишається у розпорядженні цих підприємств і спрямовується на підтримку власного виробництва продукції.

В області 21 сільгоспдприємству присвоєно статус племінного заводу та племінного репродуктора по свинарству. У 2001 році з державного бюджету області на підтримку державної програми селекції у тваринництві виділено 1,1 млн. гривень, у тому числі на розвиток племінного свинарства трьом господарствам у сумі 140 тис. гривень (ВАТ “Комсомолец” Арбузинського р-ну — 60,0; ВАТ “Шляховий” Доманівського р-ну — 40,0; ДГ “Еліта” Жовтневого р-ну — 30,0). Враховуючи актуальність питання відродження свинарства розроблено “Програму стабілізації та розвитку тваринництва і птахівництва Миколаївської області на 2001-2004 рр.” (2001). У 2002 році на її виконання претендентами на присвоєння статусу виконавців державної програми “Селекція у тваринництві та птахівництві” виступили 19 свинарських племгосподарств області.

В економічних умовах, коли адміністративно-управлінські методи (державна закупівля тваринницької продукції, розподіл кормів, контроль за чисельністю поголів'я та інші) практично втратили свою дієвість, тваринницька галузь, як найбільш вразлива і залежна від функціонування інших, відчула і поки що перебуває під негативними наслідками перехідного періоду до економіки ринкового типу. Десятирічна неврегульованість економічних відносин, поспішність, а нерідко і помилки в проведенні приватизації, незавершеність реформування організації виробництва, а найголовніше — нічим не виправдане порушення цілісності існуючих майнових комплексів суттєво ускладнили ситуацію в галузі свинарства. Ці причини призвели до скорочення поголів'я свиней в період з 1990 року по 2000 рік в 5,6 разів, внаслідок лібералізації цін на товари і послуги тваринницька галузь стала хронічно збитковою (табл.1). Слід зазначити, що тенденція скорочення свиногоголів'я буде зберігатися протягом найближчого періоду, тривалість якого буде залежати в першу чергу від визначення і сталого функціонування ринку продукції свинарства та продуктів переробки свинини. В перспективному плані визначальним завданням функціонування свинарської галузі є недопущення загрози продовольчого незабезпечення населення держави повноцінними продуктами харчування, зниження соціальної напруги та скорочення безробіття.

Таблиця 1

Ефективність галузі свинарства області за період 1990-2000 рр.

Показники	1990 р.	1995 р.	В % до 1990 р.	2000 р.	В % до 1995 р.	2001 р.	В % до 2000 р.	2001 р.	2002 р.	В % до 2001 р.
Поголів'я свиней - всього, тис. гол.	767,6	392,0	51,1	136,8	34,9	163,1	119,2	75,0	95,5	127,3
В т.ч. основних свиноматок, тис. голів	43,4	29,6	68,2	8,4	28,4	8,9	105,9	8,9	8,8	98,0
Середньодобовий приріст, гр.	218	104	47,7	102	98,1	151	148,0	138	165	119,5
Вихід поросят на 100 основних свиноматок, гол.	1293	901	69,7	635	70,5	1181	185,9	608	692	113,8
Витрати кормів на 1 центнер приросту, ц.к.од	17,0	20,9	122,9	24,0	114,8	24,8	103,3	23,1	22,7	98,3
Собівартість, грн./ц.*	476,4	2041		904,4		859,3		907,5	894,9	
Реалізаційна ціна, грн./ц	465,3	732,5		591,1		292,2		601,5	577,2	
Рівень рентабельності, %	4,9	-29,5		-24,0		-56,5				

* в цінах 2000 року

Зазначене можливе за рахунок впровадження першочергових тактичних заходів:

1. Організація роботи галузі свинарства повинна відповідати вимогам економіки ринкового спрямування та зооветеринарним нормам технологічного процесу ведення галузі. Програмним документом цього заходу слугує "Програма стабілізації та розвитку тваринництва і птахівництва Миколаївської області на 2001-2004 роки".

2. Визначення і утримання в поточній несприятливій для сільгоспвиробника ціновій політиці ринку свинини. Активізація маркетингової діяльності в галузі повинна бути спрямованою на поступове розширення внутрішнього і зовнішнього ринків продукції свинарства.

3. З врахуванням державних інтересів, спираючись на виконавців державної програми “Селекція в тваринництві” стабілізація потребує:

3.1. Відновлення роботи спеціалізованих сільгосп підприємств з виробництва свинини шляхом встановлення взаємовигідних економічних відносин з комбикормовими підприємствами на засадах державного замовлення.

3.2. Розроблення і впровадження державної програми одержання 80% свинини на гібридній основі, що дає змогу збільшити її виробництво на 15%.

3.3. Визначення квоти державного замовлення і забезпечення гарантованої закупівлі в спеціалізованих господарствах свинини для держрезерву та спец споживачів за цінами, які б відшкодували витрати на їх виробництво в межах нормативної собівартості і забезпечували мінімальні прибутки для простого відтворення виробництва.

4. Створення в кожному регіоні постачальницько-збутових кооперативів, діяльність яких має бути спрямованою на забезпечення тварин приватних власників зооветеринарними послугами, високопродуктивним молодняком, кормами, насінням кормових трав, закупівлю свинарської та супутньої продукції.

Системний підхід до аналізу складових кризового стану свинарства, скоординована та узгоджена діяльність управлінської і технологічних сфер по практичному впровадженні комплексу організаційно-економічних заходів є базою заходів, спрямованих на виведення галузі з кризи. Повинні і мають реальні підстави забезпечити відновлення втрачених позицій галузі та обсягів виробництва свинини, створити сприятливі умови подальшого розвитку свинарства на ринкових засадах.

ЛІТЕРАТУРА

1. Зубець М.В. Напрями економічного зростання агропромислового комплексу України. УААН.-К. Аграрна наука.-1999.-52 с.